

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

תמצית דו"ח הצוות הבין משרדי לבחינת ענף היין

מאי 2012

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

מנדט הוועדה

- ▶ להמליץ בפני שרי התמי"ת והחקלאות בנוגע לשילוב אפשרי של מכון היין ומועצת גפן היין.
- ▶ לבחון את האפשרות להעתקת פעילות הגוף המאוחד לאזור הצפון.
- ▶ לבחון שינויים נדרשים ברגולציה על הענף.
- ▶ להמליץ על פעולות לפיתוח הענף.

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

תהליך עבודת הוועדה

לימוד הענף :

- קיום כ- 30 פגישות עם מגוון גורמים הקשורים בענף ופגישות עבודה פנימיות.
- קבלת ניירות עמדה מגורמים הקשורים בענף.
- סיורים ופגישות : בכרמים ויקבים באזור הצפון ובמכון היין.
- לימוד על הנעשה בענף היין במספר מדינות בעולם, לרבות סיור מקצועי לתעשיית היין בצרפת.
- פגישות עם ראשי ארגון היין העולמי (OIV).

גיבוש המלצות בנוגע לנושאים הבאים :

- איחוד מכון היין ומועצת גפן היין.
- אופי הרגולציה על הענף.
- העברת פעילות לאזור הצפון.
- סוגיות נוספות הנוגעות לפיתוח הענף.

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

טיפול בענף היין במדינות אחרות

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

נתונים עולמיים לשנת 2010 גידול וייצור

▶ שטחי כרמים - 75,860 קמ"ר – **במגמת ירידה** מאז שנת 2003, אז עמדה כמות השטחים על שיא של 79,000 קמ"ר.

▶ ייצור ענבים - 64.5 מיליון טון ענבים - **במגמת ירידה** מאז שנת 2004, בה ייוצרו כ- 68 מיליון טון ענבים.

▶ ייצור יין - כ- 26,400 מיליון ליטר יין - **במגמת ירידה** מאז שנת 2004, בה יוצרו כ- 30,000 מיליון ליטר יין.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

נתונים לפי יבשת – גידול וייצור

ייצור יין		ייצור ענבים		שטח כרמים		יבשת
2010	1995	2010	1995	2010	1995	
66.5%	73.1%	43.9%	54.3%	57.4%	66.6%	אירופה
5.5%	3.5%	25.7%	19%	21.6%	17.7%	אסיה
19%	17.5%	21.1%	20.4%	13.2%	10.4%	אמריקה
4%	3.8%	6.5%	4.8%	5%	4.2%	אפריקה
5%	2.2%	2.8%	1.5%	2.7%	1%	אוקיינוס

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

נתונים לפי מדינות מובילות בייצור יין

ייצור יין (מיליוני ליטרים)		ייצור ענבים (מיליוני טונות)		שטח כרמים (קמ"ר)		מדינה
2010	1995	2010	1995	2010	1995	
3,600	3,300	5.5	5.9	10,800	12,000	ספרד
4,550	5,000	5.8	6.9	8,250	9,000	צרפת
4,900	4,250	7.5	7.5	7,980	8,700	איטליה
1,300	1,100	6.1	4.4	4,900	4,200	סין
700	1,000	-	-	-	-	גרמניה
1,980	2,020	6.2	6.6	4,040	4,100	ארה"ב
680	650	0.9	0.9	2,430	2,500	פורטוגל
1,630	1,300	2.35	2.25	2,280	2,050	ארגנטינה
850	580	2.8	1.8	2,000	1,800	צ'ילה
1,130	1,200	1.5	1.8	1,700	1,600	אוסטרליה
920	720	1.65	1.5	1,300	1,300	דרום אפריקה

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

נתונים עולמיים לשנת 2010

צריכה, יבוא ויצוא

▶ צריכת יין - 25,000 מיליוני ליטרים.

▶ יבוא יין - כ- 8,660 מיליוני ליטרים.

▶ יצוא יין - כ- 9,300 מיליוני ליטרים.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

נתונים לפי יבשת

צריכה, יבוא ויצוא

ייצוא יין		יבוא יין		צריכת יין		יבשת
2010	1995	2010	1995	2010	1995	
70%	86.1%	70.4%	82.9%	64.9%	72.1%	אירופה
0.5%	1.1%	7.6%	2.8%	7.9%	4.2%	אסיה
15.5%	8.7%	17.7%	10.8%	21.6%	19.4%	אמריקה
4.2%	1.9%	3%	2.6%	2.9%	2.6%	אפריקה
9.9%	2.3%	1.3%	0.9%	2.7%	1.6%	אוקיינייה

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

נתוני צריכה לפי מדינות מובילות

צריכת יין במיליוני ליטרים בסוגרים צריכה לנפש (2009) בליטרים			מדינה
2010		1995	
(27.81)	1,100	1,400	ספרד
(45.23)	2,950	3,500	צרפת
(42.15)	2,480	2,750	איטליה
(1.15)	1,450	1,150	סין
(24.44)	2,000	2,050	גרמניה
(8.96)	2,700	2,250	ארה"ב
(42.49)	440	500	פורטוגל
(25.19)	1,000	1,200	ארגנטינה
(23.19)	550	400	אוסטרליה

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

חקיקה - כללי

תחומי החקיקה העיקריים עוסקים בנושאים הבאים:

▶ תוויות ותיאור היין

▶ סימון גיאוגרפי

▶ הליך ייצור היין

▶ פיקוח ורגולציה

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

פיתוח התעשייה - כללי

הן ממשלות והן ארגונים של יצרני יין נוקטים צעדים מגוונים לפיתוח התעשייה, ביניהם:

▶ תוכניות אסטרטגיות רב-שנתיות כוללות לפיתוח

▶ תמיכה ממשלתית בשיווק

▶ תמיכה בפיתוח תעשיית יין אזורית

▶ צעדי פיתוח ע"י איגוד יצרני יין

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

מדיניות תמיכה ופיתוח (1)

▶ **בארה"ב** מבוצעת עיקר הרגולציה ברמה הפדראלית בעוד שתכניות פיתוח ותמיכה לתעשיית היין מתבצעות בעיקר ברמה המדינתית.

▶ **באוסטרליה** פיתוח תעשיית היין מתבצע ברמה הפדראלית והמדינתית.

▶ **בניו-זילנד** פיתוח ממשלתי ובאמצעות ארגון הגג הלאומי של יצרני היין.

▶ **בצ'ילה** ארגון יינות צ'ילה אחראי על קידום ייצוא תעשיית היין הצייליאנית.

▶ **בדרום אפריקה** גוף הפיתוח הינו ארגון יצרני היין "יינות דרום-אפריקה".

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

מוסדות פיקוח ומוסדות פיתוח

▶ **בניו-זילנד** מוסדות הפיקוח ומוסדות הפיתוח הינם מוסדות נפרדים.

▶ **באוסטרליה** הגוף המפקח והגוף המפתח משולבים בגוף אחד, מתוקף חוק, תחת רשות ממשלתית אחת – תאגיד היין האוסטרלי.

▶ **בדרום אפריקה** הפיקוח נמצא חלקית בידי הממשלה וחלקית בידי היצרנים, וממומן באמצעות מסים שמוטלים על ייצוא היין.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

ענף היין בישראל

יקבים

אזורי גידול

עיקרי הממצאים והמסקנות

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

מאפייני פעילות הענף

- ▶ בעשרים וחמש השנים האחרונות ובפרט בעשור האחרון חלו מספר שינויים מהותיים בענף היין.
- ▶ על אף זאת, במונחי צריכה לנפש לא חלה עלייה משמעותית בישראל והמודעות ליין ופיתוח תרבות היין מדשדשים יחסית במקום.
- ▶ מבנה הענף סובל מריבוי מוסדות וגורמי ממשל המעורבים בו מחד ומהעדר אכיפה ופיקוח אפקטיבי מאידך.
- ▶ המעבדות העיקריות הפועלות כיום בתחום בדיקות היין הינן מעבדת מכון היין ומעבדת מכון התקנים.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

בעיות בענף (1)

שורה של כשלים וחסמים מעיבים על התפתחותו של הענף וקשורים לאופן תפקוד מוסדות המדינה והגופים הענפיים:

- ▶ הענף סובל מריבוי מוסדות וגורמי ממשל המעורבים בו מחד ומהעדר אכיפה ופיקוח אפקטיביים מאידך.
- ▶ תקן היין הישראלי אינו מעודכן בהתאם לשינויים העולמיים בתחום היין.
- ▶ חוקי מדינת ישראל הנוגעים ליין אינם נאכפים בצורה נאותה.
- ▶ נושאים חשובים נוספים בתעשיית היין אינם מפוקחים ונאכפים.
- ▶ חסר בייצוג רשמי ליין הישראלי בחו"ל ובקידום מכירות בארץ ובחו"ל.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

בעיות בענף (2)

- ▶ אי בהירות בנוגע לאחריות הגופים השונים הקשורים לענף.
- ▶ העדר בסיס נתונים ענפי מסודר.
- ▶ העדר פיקוח תברואתי וסביבתי מסודר על יקבים, קטנים כגדולים.
- ▶ העדר תקנות ומערכת תשתית תואמת לגבי רמת ההשכלה, ההכשרה והמיומנות הנדרשות מהעוסקים בענף.
- ▶ העדר מאמץ הסברתי להגדלת המודעות ליינות בציבור ולמודעות לשימוש נכון ומושכל ביין.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

בעיות בענף (3)

- ▶ על היקבים לא נאכפת החובה לבצע בדיקות מעבדה במהלך תהליך הייצור.
- ▶ אין כיום כל פיקוח על יינות המיוצרים בישראל ומשווקים בשוק המקומי.
- ▶ העדר פיקוח על תיוג היינות ואמינות התוויות על מוצרים.
- ▶ העדר הגדרה או פיקוח לאיכות המוצר המשווק בארץ ולמחירו הסביר.
- ▶ צמצום בתחומי האחריות והפעילות של מכון היין.
- ▶ בהרכב הייצוג הענפי במועצת גפן היין ומכון היין ניתן משקל סגולי עודף ליקבים הגדולים.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

ניתוח ענפי (SWOT)

חולשות

- שוק מקומי ויצוא בלתי מפותחים
- תקן יין לא עדכני
- תרבות יין בלתי מפותחת
- ריבוי גורמים ממשלתיים וציבוריים מעורבים בענף
- וירוסים
- חוסר בהגדרות איכות היין
- ייצוג חסר במוסדות בינלאומיים

איומים

- חקיקה חסרה מותרת פרצות בענף
- רגולציה חסרה
- אכיפה חסרה

חוזקות

- + מיקום
- + צריכת מים
- + שמיירת קרקעות
- + מיכון
- + התקשרויות בין כורמים ליקבים
- + שיפור מתמשך באיכות
- + מגוון מותגים

הזדמנויות

- ✓ רגולציה חסרה
- ✓ הגדלת הביקוש המקומי
- ✓ הגברת המודעות
- ✓ הגדלת היצוא
- ✓ חיזוק מיתוג
- ✓ שיפור תדמית בינלאומית
- ✓ פיתוח תיירות יין

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

מועצת גפן היין

- ▶ גוף ענפי ייצוגי.
- ▶ ייצוג כלל האינטרסים בענף, למעט יבואנים.

מכון היין

- ▶ חברה ממשלתית.
- ▶ מתפקד כגוף ביצועי.
- ▶ מיקוד פעילות בתחום בדיקות המעבדה (בעבר גם מו"פ וייעוץ).
- ▶ מעורבות המדינה מצומצמת ואינה תורמת, במתכונתה הנוכחית, לקידום הענף.
- ▶ תלות בהכנסות מבדיקות יבוא.

❖ ייצוג עודף ליקבים הגדולים

❖ פעילות ענפית חסרה

❖ פעילות במנותק

❖ יישום חלק קטן ממטרות הארגון

❖ חיסרון לקוטן

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

העתקת פעילות לאזור הצפון

- ▶ מעבדת המכון משרתת הן את היצרנים והן את היבואנים.
- ▶ המשך פעילות המעבדה באזור המרכז חיוני עבור היבואנים.
- ▶ מאפיינים ייחודיים לאזור הצפון, ופוטנציאל גידול ביחס לכל אזור אחר.
- ▶ יש להמשיך ולפתח את ענף היין באזור הצפון במגוון כלים ופעולות – מו"פ, הכשרות מקצועיות, מאגדים ועוד.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

רגולציה

- ▶ החקיקה והתקינה על ענף היין מיושנת, לוקה בחסר ולא מותאמת.
- ▶ מודלים שונים פועלים בהצלחה במדינות שונות בעולם שבחרו לפתח ולקדם את הענף בתחומן.
- ▶ נדרשת קביעת מדיניות ממשלתית אחידה ומתואמת.
- ▶ נדרש תיאום ממשלתי של הרגולטורים וריכוז סמכויות האכיפה.
- ▶ יש צורך בהסדרת מעמד היקבים הקטנים במגזר הכפרי.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

פיתוח הענף (1)

בתחומים העיקריים הבאים קיימים כשלים, עליהם יש להתגבר על מנת לסייע בקידום הענף ובפיתוחו:

- חוסר בתכנון ענפי מתכלל, ארוך טווח.
- מחסור במשאבים לביצוע מו"פ (בעיקר בהיבט התעשייתי).
- פעילות לא מספקת לקידום היצוא.
- ייצוג חסר לענף בוועדות ארגון היין העולמי, בכנסים ובתערוכות בינ"ל.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

פיתוח הענף (2)

- אי קיום בסיס מידע ענפי אמין ועדכני ובעיות באיסוף נתונים שוטפים מהענף.
- העדר הסברה לתרבות יין וחוסר מודעות ציבורית ליין ולסגולותיו.
- מנגנוני תמיכה חסרים לקידום הענף.
- העדר מודעות היקבים לכלי סיוע והדרכה קיימים.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

עיקרי המלצות הוועדה

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

איחוד מכון היין ומועצת הגפן ?

- ▶ לא נמצא צידוק לאיחוד מלא בין שני הגופים, אך יש מקום לתיאום.
- ▶ המועצה תמשיך בפעילותה הנוכחית כ"מועצת ייצור", תחת אותו מבנה בעלות, אותו מומלץ לעדכן ולאזן.
- ▶ מכון היין ימשיך לפעול כגוף עצמאי המתפקד כמעבדה מוכרת לבדיקות יין.
- ▶ ייבחן מבנה הבעלות של מכון היין באופן שישקף טוב יותר ייצוג ענפי ראוי.
- ▶ על מכון היין לגבש תכנית אסטרטגית לגיוון הפעילות ומקורות ההכנסה.
- ▶ דעת מיעוט - החלופה המועדפת היא הפרטת מכון היין.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

פעילות אזורית

- ▶ לא נמצא צידוק להעברת פעילות המעבדה של המכון לאזור הצפון.
- ▶ תבחן הסטת פעילות המכון לאתר חלופי באזור המרכז.
- ▶ מומלץ להפנות פעילות מו"פ ענפית לאזור הצפון, והכוונה ליצירת שת"פים בתחום המו"פ עם מוסדות מחקר קיימים.
- ▶ פיתוח תכניות/מסלולי הכשרה מקצועית בתחום היין תוך מתן העדפה למוסדות קיימים בצפון.
- ▶ תמיכה בהקמת מאגדי יין אזוריים בצפון ובאזור יהודה, בהיותם אזורי הגידול העיקריים.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

רגולציה (1)

- ▶ חיזוק הרגולציה על הענף באמצעות הגופים הקיימים, באמצעות הקמת מנהלת תאום בין משרדית (חקלאות, תמ"ת, בריאות, תיירות, ממ"י, פנים).
- ▶ הקמת ועדה מקצועית במכון התקנים במטרה לעדכן את תקן היין הישראלי בתוך פרק זמן של שנה.
- ▶ חלופות חקיקתיות לעדכון מרכיבי התקן.
- ▶ במסגרת עדכון תקן היין – שילוב דרישה מחייבת להעברת נתונים סטטיסטיים.
- ▶ העברת אחריות הרגולציה והאכיפה בתחום יצור המזון למשרד הבריאות.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

רגולציה (2)

- ▶ הסדרה ובחינת שינוי מדיניות רשויות התכנון וממ"י בכל הקשור ביקבים קטנים המוקמים במגזר החקלאי.
- ▶ חיוב כל היקבים לעמוד בדרישות החוק לרישוי עסקים תוך שנתיים.
- ▶ בחינת וקביעת ההסמכות הנדרשות לבעלי מקצוע בתחומי הענף.
- ▶ השלמת חקיקה חסרה בתחום דרישות ההשכלה וההכשרה המקצועית הנדרשת בענף.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

פעולות לפיתוח וקידום הענף (1)

- ▶ הכנת תכניות עבודה אסטרטגיות לענף, בהכוון ובסיוע ממשלתי, בהתבסס על מחקר שווקי יעד.
- ▶ לימוד ובחינת אימוץ מנגנוני תמיכה בענף המופעלים במדינות שונות בעולם.
- ▶ הקצאת משאבים משותפת בסך של 1 מיליון ₪ בשנה לביצוע מו"פ לגידול וייצור היין.
- ▶ חיזוק הפעילות להגדלת היצוא, בתקציב משותף כולל של לפחות 1 מלש"ח.
- ▶ פיתוח חינוך לתרבות יין והגברת המודעות ליין ולסגולותיו.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

פעולות לפיתוח וקידום הענף (2)

- ▶ ייעוץ והדרכה ליקבים.
- ▶ הגברת ייצוג הענף בארגון היין העולמי באמצעות השתתפות נציגי הענף בוועדות המקצועיות.
- ▶ בניית בסיס נתונים ענפי, תחזוקתו ועדכונו באופן שוטף.
- ▶ פיתוח תיירות יין באזורי הגידול השונים בארץ.
- ▶ תמיכה במחקר מתקדם בתחום היין בדרך של העמדת תקציב ממשלתי למלגות מחקר אקדמיות בתחום היין.

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי

משרד התמ"ת
כלכלה חזקה. בשבילך.

יישום המלצות הוועדה

- ▶ תוקם ועדת תאום בין משרדית (תמ"ת, חקלאות, בריאות, תיירות ופנים) למעקב אחר יישום המלצות הדו"ח.
- ▶ ועדת התיאום תגיש לשרים אחת לחצי שנה דו"ח מעקב אחר יישום ההמלצות הוועדה שהתקבלו ע"י השרים. דוח זה יפורסם לציבור.
- ▶ משרדי התמ"ת והחקלאות יערכו סיכום בין משרדי להקצאת התקציבים הנדרשים לפיתוח הענף כאמור בהמלצות לעיל.
- ▶ יו"ר ועדת התיאום ימונה ע"י השרים כיו"ר מועצת גפן היין וכיו"ר מכון היין (התקבל בהסתייגות נציג משרד החקלאות).

המלצות

ענף היין בישראל -
ממצאים ומסקנות

סקר
בינלאומי